

Jan Kożuchowski 1911 – 1994

Wspomnienie o Profesorze – profesora Jacka Malko

Informator biograficzny *Kto jest kim w Polsce 1994*, wydany przez Interpress (Warszawa 1994), na stronie 453 z właściwą sobie zwięzłością informuje:

KOŻUCHOWSKI Jan, prof., systemy elektroenergetyczne, informatyka: ur. 19 maja 1911, Łódź, żonaty, 2 dzieci, studia: Wyższa Szkoła Handlowa Warszawa 1936, Politechnika Warszawska 1938: dr nauk tech. Politechniki w Zurychu 1945, prof. nadzw. 1952, prof. zw. 1961. Pracownik w Zakładach Aparatury Elektrycznej Szpotańskiego, Warszawa 1938-39; wykładowca w Obozie Uniwersyteckim Winterthur (Szwajcaria) 1940-34; pracownik naukowo-dydaktyczny Polit. Wrocławskiej 1946 – 72: dyr. Inst. Automatyki Systemów Energetycznych przy Min. Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa 1946-72, prof. 1952 - : pracownik naukowo-dydaktyczny Politechniki Warszawskiej, kier. studium doktoranckiego energoelektryki na Wydz. Elektrycznym 1972-; czł. Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego przy PAN 1958-; czł. ZBoWID 1973-; Nagroda Państwowa II ST. 1952; Krzyż Kawalerski OOP, Order Sztandaru Pracy I Kl., Medal Zwycięstwa i Wolności 10-lecia Polski Ludowej II st. 1952; Krzyż Kawalerski OOP, Order Sztandaru Pracy I kl., Medal Zwycięstwa i Wolności, Medal 10-lecia Polski Ludowej, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego, Złota Odznaka „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, „Złota Odznaka Honorowa NOT (...)

Nieubłagany los dopisał jeszcze jedną informację: zmarł w Warszawie 29 września 1994 r., pochowany na cmentarzu Warszawa-Włochy.

Jakże trudno jest bogaty życiorys Profesora zawrzeć w tak małej objętości notki biograficznej, przecież każdy jej wiersz można rozwinąć w pasjonującą opowieść o losach i dokonaniach człowieka, który trwale zapisał się w ludzkiej pamięci i historii polskiej energetyki.

Jednakże jeden jest w tym życiorysie wątek, skłaniający do szerszej refleksji w pośmiertnym wspomnieniu – związki Profesora z dziełem Jego życia: Instytutem Automatyki Systemów Energetycznych (IASE) we Wrocławiu.

Już samo powstanie IASE w roku 1946 (wówczas jako Zakładu Elektroenergetyki Politechniki Wrocławskiej) wiązało się z wyzwaniem rzuconym polskiej nauce i technice przez tworzący się Krajowy System Elektroenergetyczny. Rozwiązanie wynikających stąd zadań wymagało zapoczątkowania na niespotykaną skalę badań symulacyjnych z zastosowaniem analizatorów prądu przemiennego, a przede wszystkim – stworzenia bazy materialnej tych badań. Zadania tego podjął się Profesor wraz z zespołem Zakładu Elektroenergetyki: stworzone zostało unikatowe wyposażenie o standardzie światowym, uhonorowane Nagrodą Państwową dla jego twórców. Związki Zakładu (od 1949 r. – Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych) z energetyką utrwalały się przez podjęcie produkcji własnych urządzeń automatycznej regulacji kotłów parowych, a miarą osiągniętego poziomu jest wygranie z angielską firmą *Bayley'a* konkurencji w zadaniu automatyzacji kotłów, sztandarowej inwestycji polskiej energetyki lat sześćdziesiątych – Elektrowni Turów. IASE skutecznie uczestniczyło w wielu przetargach na dostawę urządzeń pomiarowo-regulacyjnych dla energetyki krajowej i budowanych „pod klucz” obiektów energetyki w wielu krajach świata – od Jugosławii i Turcji po Chiny. Dziełem IASE były pierwsze w kraju, udane zastosowania techniki cyfrowej w elektroenergetyce, łącznie z podjęciem własnej produkcji maszyn cyfrowych dla potrzeb elektrowni, sieci elektroenergetycznych i dyspozycji mocy.

Obok inspirowania i kierowania szeregiem problemów badawczych i wdrożeniowych, ambicją i pasją Profesora było przekazywanie bogatej wiedzy i doświadczenia aktualnym i przyszłościowym kadrom elektroenergetyki. Od chwili powrotu z wojennej tułaczki Profesor był wykładowcą politechnik: wrocławskiej i warszawskiej, urzekającym i fascynującym studentów porywającą interpretacją zjawisk systemowych i perspektyw rozwoju ukochanej dziedziny. Był gorącym orędownikiem ścisłych związków nauki z przemysłem, a stworzony przez siebie Instytut traktował jako możliwość wprowadzenia studentów w samo centrum energetyki. Propagował realizował ideę specjalnych studiów przemiannych, łączących intensywne przygotowanie teoretyczne z zatrudnieniem w Instytucie. Nawet po wymuszonym okolicznościami odejściu z funkcji dyrektora IASE nie stracił

czynnego kontaktu z Instytutem, będąc najpierw przewodniczącym, a do końca swoich dni – Członkiem Honorowym Rady Naukowej IASE.

Nie był to tylko wyraz sentymentalnych związków – do miary symbolu urasta fakt, iż na kilka dni przed swą śmiercią z żywym zainteresowaniem studiował ostatni (43) numer *Prac IASE*, poświęcony zastosowaniu nowoczesnych technik informatycznych do sterowania pracą sieci elektroenergetycznych, do którego przedmowę pisał już nie wstając z łóżka. Z jasnością umysłu, niezwykłą dla wieku i wyniszczenia chorobą, pokonując cierpienia, tkwił do ostatnich chwil w centrum gorących dyskusji nad stanem i perspektywami energetyki światowej i krajowej.

Odszedł od nas Człowiek miary niezwykłej, wielki umysłem i duchem.

Cześć Jego Pamięci.